

Till
statsminister Göran Persson
finansminister Bosse Ringholm
biträdande finansminister Lars-Erik Lövdén
miljöminister Kjell Larsson

Angående planerna på att med statliga ekonomiska stimulanser öka bostadsbyggandet i Stockholmsregionen

Enligt besked i den allmänpolitiska debatten 17 januari och mediauppgifter förbereder regeringen stora insatser i syfte att öka bostadsbyggandet i Stockholmsregionen. Naturskyddsföreningen i Stockholms län vill med anledning av detta peka både på de risker och möjligheter som är förknippade med ett stort statligt bostadsbyggnadsprogram i regionen.

Den långsiktigt viktigaste risken är att man för att skapa nya bostäder kommer att offra värdefull naturmark. Sker detta försämras medborgarnas möjligheterna till friluftsliv, barn och ungdomars möjlighet till naturundervisning och idrott men också minska möjligheterna bevara och utveckla regionens biologiska mångfald. Viktiga kulturvärden hotas. Att värna närnaturen i Storstockholms Gröna kilar betyder allra mest för dem som barn, billösa och låginkomsttagare och är därför dessutom i högsta grad en fördelningspolitisk fråga.

En annan väsentlig risk är att man i iveren att snabbt få fram nya bostäder kommer att uppmuntra ett utspritt exploateringsmönster. Därmed banas väg för långsiktigt oönskade strukturer inom bl a transportområdet med växande bilberoende och behov av omfattande vägbyggen med stora intrångseffekter och ökade utsläpp som följd. Vi bygger upp ineffektiva och resurs- och energislukande regionala strukturer och resemönster och banar väg för ännu värre, "sekundära" exploatering längs vägarna med omfattande intrång i värdefulla natur- och kulturmiljöer som följd.

Tyvär har just denna utvecklingsmodell med ökad utglesning och fortsatta intrång i grönområdena starka förespråkare. I det samrådsunderlag till en ny regionplan som landstingets regionplane- och trafikkontor under fjolåret hade ute på remiss förespråkas en utveckling som bedöms öka koldioxidutsläppen per capita med 15 procent! Exploateringen av orörda grönområden i länet föreslås öka från 2 km² per år under 90-talet till 3-4 km² per år. Genomförs tankarna i regionplanen blir Stockholm på sikt en miljö-resurshushållningsmässigt allt mindre effektiv region där stora natur- och rekreationsvärden kommer att gå förlorade.

Om en ökad byggverksamhet i Stockholmsregionen baseras på ett tydligt statligt inflytande skapas emellertid samtidigt unika utvecklingsmöjligheter från miljösynpunkt. Om staten ger olika former av stöd kan staten ställa villkor. Dessa villkor kan gälla lokaliseringen, anknytning till kollektivtrafik m m liksom teknikval för t ex avfallshantering, energiförsörjning m m. Om man, som socialdemokratin har uttalat, ska bygga "det gröna folkhemmet" måste insatserna framför allt göra där det byggs nytt. Det är här och nu denna process måste ta fart – annars lär den aldrig komma igång. Det gäller att introducera nya, moderna system för t ex soluppvärmning, effektiv isolering, omvandling av avfall till biogas m m. Att justera i efterhand blir så pass mycket dyrare och krångligare att det sannolikt aldrig genomförs. Med målmedvetna satsningar kan man samtidigt bidra till att skapa en ny, miljöinriktad exportnäring med väldig potential.

I den satsning för att öka bostadsbyggandet som regeringen uppenbarligen förbereder förväntar vi oss således att de möjligheter vi pekat på att styra utvecklingen i en från miljö-, rekreations- och naturvårdssynpunkt sund riktning utnyttjas. För att balansera exploaterings- och skyddsintressena bör man även utreda möjligheterna att ge ett trovärdigt skydd åt hela den struktur som kallas Storstockholms Gröna Kilar, t ex i form av tilläggslagstiftning i miljöbalkens fjärde kapitel.

Vi vill i sammanhanget särskilt peka på två konkreta exempel på exploateringar som förbereds där vi är mycket oroliga för att de möjligheter vi pekat på inte kommer att tas tillvara.

Det ena är det nya bostadsområde som regeringen har förordat på den tidigare flygplatsen i Tullinge. Av den information föreningen fått framgår bl a att det planerade området kommer att bli mycket svårt att försörja med kollektivtrafik. Om inte nuvarande planer förändras betydligt kommer området för sin trafikförsörjning att bli starkt beroende av bilen. En effekt är att billösa invånare – gamla, unga, funktionshindrade, låginkomsttagare – kommer att få dålig tillgång till alla former av samhällsservice samt att det knappast är troligt att det går att försörja området med lokal dagligvaruhandel. Genom sitt engagemang på Tullinge flygplats förefaller således staten just nu vara på väg att aktivt medverka till ett projekt som på ett påtagligt sätt motverkar strävandena efter en mera miljö- och resurseffektiv. Planerna bör mot denna bakgrund kraftigt omarbetas bl a så att det blir möjligt att effektivt försörja området med kollektivtrafik.

Det andra exemplet gäller Järvafältet. I detta område ligger dels det hyperexpansiva Kista med elektronikindustri och ett nytt, tekniskt universitet under uppbyggnad, dels flera bostadsområden från de sk rekordåren med hög andel arbetslösa, bidragsberoende, ofta med utländska bakgrund. Järvafältet har en fantastisk potential som rekreationsområde, natur- och kulturmiljö, en potential som tyvärr är på väg att erodera av flera skäl. Området är omgivet av stora trafikleder och därför starkt bullerstört. Bullret gör att stora delar av området i praktiken inte är tillgängligt för friluftsliv. Igelbäcken, som rinner genom dalgången, är på väg att växa igen eftersom man sedan omgivningarna bebyggdes har lett bort en stor del av den naturliga tillrinningen. Vägarna i området utgör dessutom starka barriärer som begränsar tillgängligheten till området. Ett första steg i arbetet att sanera området vore att bygga om nuvarande E18 som går längs bostadsområdena Hjulsta/Tensta/Rinkeby och förlägga vägen i tunnel. Då skulle man samtidigt skapa utmärkt lägen för en exploatering som bedöms kunna ge utrymme för åtminstone 120-130 000 kvadratmeter bostadsyta i fantastisk läge ut mot fältet. För att möjliggöra detta krävs dock att ytterligare ca en miljard kronor skjuts till för att täcka extrakostnaderna för en tunnelförläggning jämfört med den ombyggnad i ytläge som Vägverket f n projekterar.

Med en genomtänkt satsning på ökat bostadsbyggande i Storstockholm kan regeringen bana väg för en ekologiskt långsiktigt hållbar utveckling samtidigt som överhettningen på bostadsmarknaden dämpas, tendenser till segregation dämpas och den ekonomiska tillväxten och den internationella konkurrenskraften stärks. Det viktiga är givetvis den generella politiken. Hanteringen av utbyggnaden på Tullinge flygfält samt ombyggnaden av E18 vid Järvafältet är värdefulla indikatorer på hur regeringens ambition på området ser ut.

Med vänliga hälsningar

Magnus Nilsson
ordförande Naturskyddsföreningen i Stockholms län